

WIKTOR ŁACH

ROZWÓJ POSTĘPU ROLNICZEGO W WOJ. WROCŁAWSKIM

OD REDAKCJI

Drukujemy niniejszy artykuł informacyjny, jakkolwiek zdajemy sobie sprawę, że mimo jego ogólnie „stwierdzającego” ujęcia ma on w wielu miejscach charakter wyraźnie dyskusyjny.

Dane zawarte w artykule mogą jednak z wielu powodów być ciekawe. Ciekawe przede wszystkim jako próba „organizowania postępu” w ramach tak czy inaczej dobieranych gospodarstw wzorcowych. Ciekawe i ważne.

Na pewno nie ma i nie może być jakiejś jednej drogi czy jednolitych metod wdrażania.

W różnych warunkach, zarówno rolniczo-przyrodniczych, ekonomicznych czy socjalnych i demograficznych ich wartość może być różna. Byłoby rzeczą bardzo interesującą móc w sposób systematyczny śledzić za efektami stosowanych sposobów i metod.

Na tym również odcinku współpraca z placówkami naukowymi może być szczególnie owocna i potrzebna. Nie ulega żadnej wątpliwości, że wyniki gospodarowania zależą u nas bądź w tym samym stopniu od zwiększania się nakładów w rolnictwie co od poziomu rolnictwa i od umiejętności asymilowania przezeń wyników wiedzy rolniczej.

A. L.

* *
•

Dwa czynniki coraz wyraźniej decydują o rozwoju współczesnego rolnictwa: rozwój sił wytwórczych oraz postępu rolniczego.

W ostatnim okresie znacznie wzrosły nakłady na rolnictwo. Inwestycje państwowe w 1964 r. wzrosły o 32% w porównaniu do 1963 r. Podczas gdy w ostatnich 5 latach zaopatrzenie w nawozy wzrosło średnio o około 68 tys. ton czystego składnika NPK, to w 1964 r. wzrost wynosi 110 tys. ton. Zaopatrzenie w wapno nawozowe wzrosło o 17%, nie licząc wykorzystania zasobów miejscowych. Zapotrzebowanie w pasze treściwe z 1,9 mln ton w 1963 r. wzrosło do 2,5 mln ton w 1964 r.

Inwestycje rolnicze łącznie ze środkami własnymi rolników wyniosły 25,6 mld zł. Kredyty na budownictwo wzrastały prawie o 20%. Dostawy materiałów budowlanych w 1964 r. były wyższe: cementu o 25%, wapna o 11%, materiałów ściennych o 17%. W 1964 r. rolnictwo otrzymało 16,5 tys.

traktorów, wiele maszyn towarzyszących oraz innych środków do produkcji rolniczej.

W podobnych proporcjach jak w skali krajowej (nawozów o 13%) wzrastają nakłady na rolnictwo dolnośląskie.

Z drugiej strony placówki naukowe, nastawiając swoją działalność na praktyczne rozwiązanie węzłowych problemów rolnictwa, przyczyniają się tym samym do dalszego wzrostu produkcji.

Rolnictwo dolnośląskie, które osiągnęło stosunkowo wysoki poziom, opiera dalszy rozwój na wdrażaniu zdobyczy naukowych do produkcji.

W literaturze spotyka się często pojęcie postęp techniczny, które utożsamiane jest z pojęciem postęp rolniczy. Wydaje się, że to ostatnie pojęcie jest znacznie szersze, gdyż obejmuje strefę biologiczną, techniczną i ekonomiczną.

Województwo wrocławskie ma znaczne osiągnięcia postępu biologicznego (nasiennictwo i hodowla zarodowa zwierząt gospodarskich). Cechą charakterystyczną postępu biologicznego jest to, że staje się zjawiskiem masowym, obejmuje wszystkie sektory. Jego rozwój zależy od prac hodowlanych w instytutach naukowych i placówkach doświadczalnych oraz sprawnej działalności organizacyjno-gospodarczej.

Dzięki zlokalizowaniu produkcji materiału nasiennego w sektorze socjalistycznym już w 1964 r. wprowadzono na Dolnym Śląsku dwuletnią wymianę zbóż. Na uwagę zasługuje wprowadzenie do produkcji nowych roślin. W 1963 r. wprowadzono na 800 ha jednokiełkowe nasiona (Mono-Poli-IHAR) buraków cukrowych, zaś w 1964 r. na areale około 5000 ha.

Istotnym czynnikiem postępu jest rozwój wymiany sadzeniaków. Jeżeli w 1963 r. wymieniono ziemniaków sadzeniaków 38 349 ton, to w 1963 r. nastąpił wzrost o 72,2%. Utworzono 33 rejony zamknięte reprodukcji ziemniaków sadzeniaków.

Nastąpił wzrost chemizacji w dziedzinie rolnictwa. W 1962 r. rolnictwo wrocławskie uzyskało 68 124 ton nawozów mineralnych w czystym składniku, w 1963 r. 70 845 ton. Masa wapna nawozowego wzrosła w tym okresie z 50 575 ton do 68 150 ton.

Walką chemiczną ze szkodnikami i chwastami roślin w 1963 r. objęto areał niektórych upraw w 80—90 %, zaś w 1964 r. przeprowadzono powszechną walkę z chwastami, chorobami i szkodnikami roślin uprawnych.

Wyrazem postępu biologicznego jest także działalność w dziedzinie podnoszenia jakości i produktywności zwierząt gospodarskich. Obecnie znajduje się pod kontrolą użytkowości 1437 obór o łącznej liczbie 53 056 szt. bydła. Inseminacją objęto 180 000 szt.

Do księgi K wpisano 556 szt. bydła, do księgi W — 1705 oraz do księgi P — 13 890 szt.

Na uwagę zasługuje rozwój postępu technicznego. Stan ciągników w rolnictwie dolnośląskim osiągnął ponad 8880 szt. PGR posiadają 4120 ciągników, 1262 kombajnów (zbożowe, ziemniaczane, buraczane) oraz wiele innych złożonych maszyn rolniczych. W ciągu trzech lat (1961—1963) liczba zestawów ciągnikowych w kółkach rolniczych wzrosła z 1173 do 2634, to jest 2,2 razy.

Postęp techniczny na wsi, szczególnie w gospodarce chłopskiej, przyczynia się do wprowadzania zespołowych form gospodarowania. Dzięki rozwojowi sił technicznych i inicjatywy społecznej powstają nowe organizmy gospodarcze w postaci ośrodków rolnych. Tworzą one bazę do wprowadzania postępowych zasad organizacyjnych i technologicznych na wsi.

Celem postępu rolniczego jest racjonalizacja produkcji. Racjonalizacja produkcji wiąże się z koncentracją i specjalizacją w ramach poszczególnych jednostek, bądź w zespole gospodarstw.

Nowe zasady produkcyjne i technologiczne są skutkiem koncentracji i specjalizacji.

Postęp organizacyjno-ekonomiczny przejawia się w łączeniu gospodarstw państwowych. Wielkość PGR wzrosła z 415 ha z 1959/60 r. do 720 ha w 1963/64 r. Powstały trzy kombinaty PGR w różnych warunkach przyrodniczo-ekonomicznych oraz 6 kluczy gospodarstw. Ich celem jest wprowadzenie wyższych zasad organizacji produkcji i pracy. Wyposażone są one w odpowiednie środki produkcji. Zmierzają do uzyskania wyższych efektów ekonomicznych w oparciu o nowoczesne metody produkcji.

Na ogólną liczbę 417 gospodarstw państwowych, 250 objęto w całości lub częściowo specjalizacją. Elementy specjalizacji oraz nowe zasady technologiczne wprowadza się w ośrodkach rolnych kółek rolniczych oraz w niektórych spółdzielniach produkcyjnych.

Około 120 gospodarstw państwowych prowadzi wypajalnie cieląt, o przeciętnej wielkości 100 stanowisk. W innych państwowych gospodarstwach jest 14 wypajalni. Ponad 370 gospodarstw państwowych odstawia cielęta do wypajalni. Można stwierdzić, że kształtuje się rejonowy system specjalizacji i kooperacji produkcyjnej, w ramach sektora socjalistycznego. W ponad 200 PGR istnieją wychowalnie jałowizny o przeciętnej wielkości 110 stanowisk. Inne ośrodki państwowe posiadają 18 wychowalni, spółdzielnie produkcyjne 7 oraz kółka rolnicze 5. Gospodarstwa państwowe prowadzące bukaciarnie liczą 90 jednostek. W wypajalniach cieląt, jak również w wychowalniach jałowizny, wprowadzany jest system wolnostanowiskowy z samokarmieniem. Podstawowe procesy produkcyjne są zmechanizowane. Jest to racjonalny i ekonomiczny sposób hodowli.

Kompleksowa mechanizacja pracy w oborach: mechaniczne zadawanie pasz, automatyczne usuwanie obornika oraz automatyczne dojenie — funkcjonalnie wiąże się w odpowiednim rozwiązaniu w budownictwie inwentarskim. Stare obiekty utrudniają wprowadzanie nowej technologii. Adaptacja starych obiektów do nowej technologii nie zawsze jest opłacalna. Przyjmuje się jednak zasadę, że nowobudowane obiekty stwarzają możliwość wprowadzania nowej technologii i pełnej mechanizacji. Ponad 35% istniejących obór w sektorze socjalistycznym posiada dojarki mechaniczne. Dojarki bańkowe stanowią 48%, relizerowe — 43% oraz hale udojowe — 9%. Wydaje się, że jest to wskaźnik stosunkowo niski. Jeżeli dojarki relizerowe przyjmują się coraz szerzej, to jednak hale udojowe nie spotykają się z należyтым przyjęciem, gdyż ich instalowanie i obsługa jest złożona.

Przejawy postępu organizacyjno-ekonomicznego obserwujemy także w produkcji trzody chlewnej. Dzięki skoncentrowaniu tuczarni tylko w $\frac{1}{3}$ gospodarstw państwowych, średnia wielkość tuczarni wzrosła ponad 3-krotnie. Istnieje ferma trzody chlewnej na około 3 tys. szt. W 65 tuczarniach wprowadzono samokarmienie z automatów paszami suchymi, zaś w 9 tuczarniach automaty paszami mokrymi.

Osiągnięcia w dziedzinie postępu rolniczego mogłyby być zwiększone, gdyby rolnictwo dysponowało większą ilością środków pieniężnych, gdyby przemysł pełniej zaspokajał potrzeby techniczne rolnictwa.

II

Na Dolnym Śląsku działa od 1962 r. Wojewódzki Ośrodek Postępu Rolniczego, którego głównym zadaniem jest wdrażanie do produkcji naukowych zasad organizacyjnych i technologicznych. Wprowadzono już wiele nowych rozwiązań w produkcji roślinnej i zwierzęcej. Istnieją zmodernizowane gospodarstwa zorganizowane w myśl współczesnych założeń nauki i techniki. Wiele z nich stało się przedmiotem demonstracji w dziedzinie postępu rolniczego.

Analiza funkcjonowania zmodernizowanych obiektów wykazała, że bez należytego przygotowania średniej i podstawowej kadry w rolnictwie rozszerzanie postępu rolniczego napotykać będzie na trudności. W związku z tym przystąpiono do modernizowania szkół rolniczych, sytuując gospodarstwa szkolne jako przodujące warsztaty dydaktyczne, jako obiekty rolne wyrażające nowsze rozwiązania organizacyjne i technologiczne.

Stosownie do tych założeń dla gospodarstw szkolnych opracowane zostały programy organizacyjno-produkcyjne. W programach tych zakłada się tworzenie dużych gospodarstw (800—1500 ha), koncentrację

i specjalizację produkcji oraz wprowadzenie nowych rozwiązań technologicznych.

W trakcie organizacji gospodarstw wieloobektowych Wojewódzki Ośrodek Postępu Rolniczego opracowywał metodologiczne zasady urządzenia tego typu gospodarstw. Pracownicy Ośrodka, wspólnie z kierownictwem kluczy PGR opracowywali projekty urządzeniowe, udzielają konsultacji oraz pomocy w rozwiązywaniu problemów technologicznych. W kombinacie PGR Gniechowice dokonano analizy systemu zarządzania gospodarstwem wieloobektowym. Ważniejsze wnioski wynikające z analizy zostały wcielone w życie.

Jeżeli w gospodarstwach państwowych postęp rolniczy przybiera coraz szerszy zasięg, to jednak w spółdzielczości produkcyjnej osiągnięcia w tej dziedzinie są stosunkowo skromne. Wielokrotnie wskazywano na potrzebę opracowania dla sektora spółdzielczego programów racjonalnego gospodarowania, dzięki którym następowałyby przewartościowanie form i metod produkcji.

Wojewódzki Ośrodek Postępu Rolniczego, wspólnie z Katedrą Ekonomiki i Organizacji Rolnictwa WSR, opracował trzy programy produkcyjne i dwa projekty urządzeniowe dla różnych typów spółdzielni. Projekty te stanowią wzorce — modele. Mogą być wykorzystywane przy opracowywaniu programów produkcyjnych dla pozostałych gospodarstw zespołowych. Opracowane dla spółdzielni wzorce programów produkcyjnych wykorzystane zostały między innymi przez województwo lubelskie.

Nowe rozwiązania w rolnictwie wymagają stałej troski ze strony kierownictwa gospodarczego i administracji rolnej. Występuje szereg trudności, które trzeba w porę usuwać. Wskazała na to analiza nowej technologii w produkcji zwierzęcej przeprowadzona przez pracowników Ośrodka, przy współudziale pracowników nauki i innych, na terenie całego województwa. W oparciu o wyniki powyższej analizy odbyto narady powiatowe, oceniające funkcjonowanie nowych rozwiązań organizacyjnych i technologicznych. Opracowane zostały także powiatowe plany dalszego rozwoju postępu rolniczego. Idzie o to, aby sprawa wdrażania postępu rolniczego stała się treścią pracy administracji i służby rolnej.

W PGR Piersno istnieje już trzeci rok ferma trzody chlewnej na około 3 tys. szt. Wykorzystując doświadczenia tej fermy, przystąpiliśmy do opracowania projektu urządzenia fermy trzody chlewnej na 4—5 tys. szt., a w szczególności nowej technologii wielkotowarowego chowu trzody chlewnej. Obliczenia wykazały, że jeżeli w każdym powiecie powstałyby takie fermy, można skutecznie przeciwdziałać tak zwanym „cyklom świńskim”.

W związku z szybkim rozwojem sieci suszarni zielonek na Dolnym Śląsku (z 8 tys. w 1963 r. do 30 tys. w 1965 r.), konieczne stało się opracowanie systemu zapewniającego rytmiczność pracy suszarni. Opracowany płodozmian może zapewnić systematyczne dostawy zielonki do suszarni od połowy maja do października.

Działalność propagandowa na rzecz suszenia siana zimnym powietrzem dała pewne efekty. Według wstępnych danych 20 gospodarstw suszyło w 1963 r. siano zimnym powietrzem. W ostatnim czasie ponad 50 gospodarstw zgłosiło zapotrzebowanie na wentylatory do suszenia siana zimnym powietrzem. W 1965 r. w kilku powiatach zamierza się zastosować powszechne suszenie siana zimnym powietrzem.

Opracowany został nowy typ silosu do zakiszania pasz zielonych. Prosta konstrukcja, możliwość budowy z miejscowych materiałów oraz stosunkowo niskie koszty przemawiają za jego szerokim stosowaniem. Silosy typu „WOPR-63” wybudowane zostały już w 80 gospodarstwach.

Do istotnych osiągnięć pracy Ośrodka należy zaliczyć indeks nowości rolniczych. Indeks obejmuje ważniejsze nowe rozwiązania organizacyjno-technologiczne i inne wypracowane przez naukę oraz zdobyte przez przodującą praktykę. Wiele gospodarstw korzystając z zaleceń ujętych w indeksie wprowadza do produkcji nowe rozwiązania. Także studenci WSR w seminariach przerabiają problemy podane w indeksie nowości rolniczych.

Wojewódzki Ośrodek Postępu Rolniczego wspólnie z pracownikami nauki i placówek naukowo-doświadczalnych opracował suwak żywienia krów, jałowizny, cieląt i opasów. Opracowany został także suwak nawozowy. Obecnie suwaki te przekazane zostały do produkcji.

Rolnictwo intensywnie wysuwa pod adresem nauki wiele problemów do naukowego opracowania. W 1963 r. i 1964 r. pracownicy naukowcy WSR we Wrocławiu opracowali następujące tematy przydatne praktyce rolniczej.

— zasady rachunkowości rolnej, planowania i oceny efektów ekonomicznych w ośrodkach rolnych kółek rolniczych;

— zasady organizacji i kierowania rolnymi przedsiębiorstwami wieloobiektoowymi;

— efektywność ekonomiczna i skutki społeczne wprowadzania mechanizacji w gromadach o dużym stopniu zmechanizowania (kontynuacja);

— ważniejsze zasady technologii produkcji w kilku typach gospodarstw rolnych;

— rozrodczość bydła w różnych warunkach hodowlanych;

— zasady nowej technologii produkcji zwierzęcej i roślinnej;

— wolnowybiegowy chów bydła;

- stosowanie w żywieniu zwierząt wysokowartościowych pasz objętościowych i suszów w miejsce treściwych pasz zbożowych;
- instrukcja żywienia cieląt.

W trakcie opracowania i rozwiązywania konkretnych problemów zacieśnia się współpraca Ośrodka Postępu Technicznego w Rolnictwie przy WSR z Wojewódzkim Ośrodkiem Postępu Rolniczego. Przyjęła się zasada, że plany pracy obu ośrodków i tematyka badań naukowych są wspólnie opracowywane. Ważniejsze konferencje, spotkania itp. dotyczące postępu rolniczego odbywają się przy aktywnym udziale przedstawicieli obu ośrodków. Wspólnymi siłami obu ośrodków organizowane są specjalistyczne szkolenia kadry rolniczej. Podjęto wysiłki w zakresie wspólnych wydawnictw szczególnie przydatnych praktyce. Można stwierdzić, że zacieśniająca się współpraca obu ośrodków przyczynia się do zespalania nauki z praktyką i rozszerzania postępu rolniczego. Składową częścią zespalania nauki z praktyką oraz wdrażania postępu rolniczego jest upowszechnienie wyników badań i racjonalnych rozwiązań praktycznych.

Celem podniesienia rangi zawodu rolnika, większego zainteresowania kadry fachowej sprawami postępu rolniczego, zorganizowany został konkurs pt. „Absolwenci szkół rolniczych o sobie”. Dla zwycięzców konkursu ufundowane zostały przez organizacje społeczne i rolnicze atrakcyjne nagrody. Podobny cel przyświeca organizowanemu konkursowi „Racjonalizatorzy i nowatorzy rolnictwa dolnośląskiego”.

Upowszechnienie postępu rolniczego musi dokonywać się w różnych odstępnych i zrozumiałych formach. Dla kierowników gospodarstw modelowych, wybranych ośrodków rolnych, nauczycieli szkół rolniczych i innych prowadzone są specjalistyczne seminaria obsługiwane przez najlepszych specjalistów z danej dziedziny. W programach seminarium uwzględnia się wizytacje obiektów gospodarskich.

W działalności popularyzacyjno-propagandowej istotną rolę spełnia film instruktażowy. W ostatnim okresie Wojewódzki Ośrodek Postępu Rolniczego zrealizował dwa filmy: „Budownictwo inwentarskie na Dolnym Śląsku” oraz „Mechanizatorzy rolnictwa dolnośląskiego”.

Warunkiem wdrażania nauki do produkcji jest ścisła współpraca ze wszystkimi placówkami i organizacjami zajmującymi się profesjonalnie nauką i praktyką rolniczą. Kierując się tą zasadą, nawiązujemy ścisłe kontakty z ośrodkami postępu technicznego w rolnictwie istniejącymi przy wyższych szkołach rolniczych oraz z innymi placówkami naukowo-doświadczalnymi, jak IUNG, IHAR, IZ, IER, IMER i inne.

Na uwagę zasługuje współpraca WOPR z Instytutem Ekonomiki i Organizacji Pracy w Gundorfie. Pracownicy Ośrodka wizytowali bądź

odbywali staż w Gundorfie. Nawiązane zostały kontakty z Wojewódzkim Instytutem do Spraw Postępu Rolniczego w Lipsku i z innymi placówkami w NRD. W ostatnim czasie podpisana została umowa o współpracy między województwem drezdeńskim a wrocławskim. W umowie dużo miejsca poświęca się problematyce postępu rolniczego.

III

Istniejące gospodarstwa modelowe stosujące nowe rozwiązania technologiczne napotykają na pewne trudności w realizacji swych programów. Niektóre zagadnienia z różnych przyczyn w tych gospodarstwach nie zostały do końca rozwiązane. Dlatego też nie można nie zabezpieczać im konkretnej pomocy. Tym bardziej, że wielu kierowników zwraca się z prośbą o udzielenie porady i pomocy fachowej.

Racjonalizacja gospodarowania oraz nowsze zdobycze nauki wyłaniają potrzebę urządzania dalszych obiektów rolnych na odpowiednio wysokim poziomie technicznym i technologicznym. Aktualnie modernizowane obiekty powinny być urządzone na osiągalnym w danym okresie poziomie. Obiekty już istniejące (poprzednio zmodernizowane) powinny wprowadzać nowsze rozwiązania. Tego rodzaju obiekty stanowią wyraz dalszego rozwoju postępu rolniczego.

Wydaje się celowe utworzenie w pionie FGR systemu gospodarstw wiodących. Pewne elementy tego systemu już można spotkać w terenie. Opracowanie zasad gospodarstw wiodących i ich zastosowanie może przyczynić się do rozwoju i umocnienia szczególnie słabych gospodarstw.

Wprowadzenie pełnej mechanizacji w hodowli łączy się z adaptacją starych oraz budową nowych obiektów inwentarskich. Jednak większość obiektów nie będzie przebudowywana, a produkcyjnie trzeba je jeszcze wiele lat użytkować. Dlatego też wyłania się potrzeba stosowania takich urządzeń technicznych, które by w maksymalnym stopniu w danych warunkach zmechanizowały procesy produkcyjne.

Taki pogląd na wprowadzanie nowej technologii jest słuszny, gdyż uwzględnia realne sytuacje i możliwości rozwoju postępu rolniczego w aktualnych warunkach na szeroką skalę.

Praktyka wykazuje, że wiele maszyn rolniczych nie jest dostosowanych do wysokich zbiorów płodów rolnych. Kombajn zbożowy Vistula i inne przy wydajności 35—40 q zbóż z ha nie jest w stanie należycie pracować. Dotyczy to także transportu rolnego, siewników nawozowych itp.

W kilku obiektach doświadczalnych zastosowane zostały doświadczalnie wysokie dawki nawozowe.

Wysiew dużych dawek nawozów mineralnych (liczone w masie towarowej)

Rośliny	N	P	K	Razem NPK
Buraki cukrowe	200 sól amonowa	450 superfosfat	400 sól potasowa 40%	1050
R z e p a k	100 sól amonowa	400 superfosfat	350 sól potasowa	850
Użytki zielone	200 sól amonowa	300 superfosfat	300 sól potasowa	800
Ziemniaki	300 siarczan amonu	200 superfosfat	200 sól potasowa	700
Lucerna	100 sól amonowa	400 superfosfat	300 sól potasowa	800

Okazuje się, że tej masy nawozów nie można wysiać istniejącymi siewnikami. Musiano zastosować rozrzutniki do wapna do wysiewu nawozów, zaś do mieszania nawozów stosowano betoniarki. Jest to rozwiązanie zastępcze. Dlatego też wylania się potrzeba opracowania przez przemysł maszyn i urządzeń odpowiadających rozwojowi rolnictwa.

Produkowane przez przemysł maszyny i urządzenia rolnicze często mają wiele usterek. W NRD przyjęto zasadę, że nowe maszyny rolnicze koncentrowane są w wybranych gospodarstwach rolnych, gdzie eksperci oceniają ich funkcjonowanie. Fabryki produkcyjne maszyny rolnicze utrzymują stały kontakt z gospodarstwami sprawdzającymi przydatność maszyn w produkcji.

Na Dolnym Śląsku posiadamy maszyny rolnicze importowane z NRD. Maszyny te są rozmieszczone w różnych gospodarstwach. Stąd wynikają trudności w ocenie ich funkcjonowania. Dlatego też zachodzi potrzeba wytypowania odpowiednich gospodarstw rolnych, w których będzie koncentrowany importowany sprzęt rolniczy i bieżąco oceniany.

W systemie kółek rolniczych coraz szerzej kształtują się zespołowe formy gospodarowania, wdrażające nowe metody organizacyjne i technologiczne. Podjęte zostały, przy współudziale szkoły rolniczej w Bożkowie, badania rozwoju kółka rolniczego jako przedsiębiorstwa rolnego. Wydaje się wskazane opracować kilka modeli zasad programowania produkcji rolnej międzykółkowych i kółkowych ośrodków rolnych. Posiadanie tego rodzaju wzorców — modeli może stanowić pomoc przy urządzaniu ośrodków kółek rolniczych.

Katedra Ekonomiki i Organizacji Rolnictwa WSR opracowała zasady palnowania i ewidencjonowania zaszczości gospodarczych w ośrodkach rolnych kółek rolniczych. Wydaje się, że będzie to stanowić pomoc w prawidłowym prowadzeniu gospodarki zespołowej w ramach kółek rolniczych.

Poważną pomocą dla kółek rolniczych mogłyby stanowić rejonowe stacje księgowości rolnej. Tego rodzaju stacje można utworzyć przy filiach POM, w gromadach kompleksowo mechanizowanych, przy punktach spółdzielczości oszczędnościowo-pożyczkowych, przy GS bądź w PGR, za odpowiednią opłatą wnoszoną przez kółko. Stacja księgowości będzie obsługiwać wszystkie okoliczne kółka. Zasady organizacji i funkcjonowania takiej stacji są przez Ośrodek przygotowywane.

Często wprowadza się do rolnictwa obiekty inwentarskie i inne, które funkcjonalnie nie odpowiadają postępowym metodom organizacji produkcji i pracy. Stąd wynika potrzeba oceny tych obiektów (często uznanych jako typowe) w aspekcie nowej technologii. Ośrodek oraz miejscowe organizacje specjalistyczne wypracowały pewne koncepcje nowych rozwiązań w dziedzinie budownictwa inwentarskiego. Można stwierdzić, że utworzenie przy PWRN Komisji Oceny Projektów Inwestycyjnych przyczyni się do wprowadzenia nowych opracowań i rozwiązań w budownictwie inwentarskim.

* *

*

Zgłaszane przez organizacje rolnicze tematy są podejmowane przez pracowników do opracowania:

— techniczno-ekonomiczna efektywność maszyn złożonych w gospodarstwach wieloobektowych (na przykładzie kilku gospodarstw o zbliżonych warunkach gospodarowania);

— efektywność ekonomiczna maszyn pracujących na zwiększonych prędkościach roboczych;

— badania kosztów chowu: a) cieląt do 6 miesięcy, b) jałowizny 6—18 miesięcy, c) prosiąt do 2 miesięcy — celem ustalenia najbardziej korzystnych wariantów ekonomicznych;

— efektywność ekonomiczną różnych rozwiązań technologicznych w wybranych obiektach produkcji zwierzęcej;

— efektywność ekonomiczna nawożenia mineralnego i stosowania środków chemicznych w różnych warunkach ekologicznych i organizacyjnych;

— badanie przydatności dla celów produkcyjnych, z punktu widzenia stosowania nowej technologii, kilku wybranych typowych projektów budynków inwentarskich;

- nowe rozwiązania wewnątrz dla typowych budynków inwentarskich (bydło i trzoda chlewna);
- wpływ rejonów zamkniętych na poziom plonów ziemniaków;
- wpływ poziomego nawadniania i nawożenia na plony roślin uprawnych oraz racjonalne użytkowanie trwałych użytków zielonych w różnych warunkach ekologicznych;
- rozrodność bydła w różnych warunkach hodowlanych;
- skarmianie wytlóków suszonych moczniakowych, mleczańowanych i amoniakowanych;
- analiza kosztów jednostkowych w gospodarstwach rolnych;
- badanie rozwoju kółka rolniczego jako przedsiębiorstwa rolnego;
- ocena organizacji gospodarstw o uproszczonej strukturze produkcji;
- właściwe użytkowanie trwałych użytków zielonych w rejonach górskich i podgórskich.

Istnienie systemu wdrażania postępu rolniczego na Dolnym Śląsku sprzyja nie tylko wzrostowi zainteresowania, lecz także aktywnego włączania do rozwiązywania niektórych problemów organizacyjno-ekonomicznych. W ostatnim okresie Koło Ekonomistów działające przy Katedrze Ekonomiki i Organizacji Rolnictwa WSR zgłosiło chęć podjęcia następujących prac magisterskich:

- determinanty warunkujące rozwój gospodarstwa na przykładzie PGR Borek Strzeliński;
- kierunki i zasady specjalizacji PGR na przykładzie powiatu Lubań;
- ocena organizacji dużego gospodarstwa szkolnego na przykładzie Technikum Rolniczego w Wołowie (1200 ha);
- ocena zamierzeń inwestycyjnych stosownie do programu produkcyjnego w kombinatach: PGR Stradomia Dolna i Chwalimierz, ze szczególnym uwzględnieniem:

$A = a \cdot r^n$; gdzie: A — stan docelowy; a — wartość (poziom) w latach; r — kolejny wskaźnik w następujących po sobie latach; n — liczba lat.

$E = \frac{Z \cdot 100}{C}$; gdzie: E — wskaźnik efektywności środków trwałych;

Z — zysk oraz C — środki trwałe.

$R_K = \frac{P \cdot 100}{N}$; gdzie R_K — efektywność (rentowność) kapitału; P —

przychody oraz N — nakłady;

- ocena programów produkcyjnych spółdzielni produkcyjnych na przykładzie Spółdzielni Szczytkowice oraz Bzyków, pow. Trzebnica, i Janówek, powiat Wrocław;

— kształtowanie się ośrodka kółkowego jako przedsiębiorstwa rolnego ze szczególnym uwzględnieniem funkcjonowania poszczególnych działów;

— rolniczy Rejonowy Zakład Doświadczalny i jego zadania oraz rola w upowszechnianiu postępu rolniczego.

Prace magisterskie z WSR, zwłaszcza z Katedry Ekonomiki i Organizacji Rolnictwa, przekazywane są organizacjom rolniczym, celem wykorzystania opracowań w praktyce. W ciągu dwóch ostatnich lat podjęto 30 tematów prac magisterskich zgłoszonych przez WOPR.

W systemie programowania racjonalnych zasad gospodarowania w skali masowej istotną rolę spełniają wystawy rolnicze. Wystawa rolnicza spełnia funkcję demonstracji przedmiotowej. W poważnym stopniu uczy i zachęca rolników do podnoszenia kultury rolnej. Zorganizowanie stałej regionalnej wystawy rolniczej, ze szczególnym uwzględnieniem postępu rolniczego, coś w rodzaju centrum nowości i racjonalizacji rolnictwa, stanowiłoby istotny czynnik wdrażania do produkcji na szerszą skalę nowych rozwiązań w rolnictwie.